

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

**Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра дизайну**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО
"28" 2025 р.

КОМПОЗИЦІЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В2 Дизайн
Освітньо-професійна програма (наукова)	«Графічний дизайн»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:

доц. кафедри дизайну
кандидат мистецтвознавства, доцент

Наталія ГІЛЯЗОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри дизайну
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.
завідувач кафедри

Ірина МАТОЛІЧ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Наталія ГІЛЯЗОВА

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

е-mail	nataliia.hiliyazova@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра дизайну, ауд.510
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/nataliya-gilyazova
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3585

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Композиція»

Дисципліна «Композиція» належить до обов'язкових дисциплін освітньої програми і передбачає виконання практичних завдань та вивчення теоретичного матеріалу.

Композиція – співставлення, складання, співвідношення сторін і поверхонь, частин між собою, які разом взяті, складають (компонують) певну форму. Це побудова твору мистецтва тощо.

Мета викладання даного курсу – необхідно засвоїти знання з композиції, вивчення основних і найбільш поширених способів і прийомів естетичного застосування на практиці. Ознайомлення з головними законами, засобами, характеристиками та складовими частинами мистецтва композиції.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- закони, засоби, матеріали композиції,
- найбільш типові і важливі функції та форми,
- комплексний характер практичного процесу впровадження композиції в створення дизайн-об'єктів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- оперувати характеристиками основних законів, засобів, компонентів, суспільними та асоціативними основами естетичного сприйняття форм, кольору, освітлення, ритму та інших компонентів композиції;
- синтезувати форми на площині, у просторі, основні принципи, методи, способи естетичного створення проектів композиції;
- створювати та виконувати ескізні проекти та композиційні розробки, використовувати властивості, якості та засоби композиції (композиційна рівновага, симетрія та асиметрія, пропорційність, масштабність, ритм, контраст та нюанс);
- самостійно збирати та аналізувати інформацію отриману з Інтернет ресурсів.
- застосовувати здобуті знання та навички в галузях графічного дизайну та у вирішенні творчих завдань.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Графічний дизайн” (2024/2025).

Шифр та назва компетентності	Результати навчання
СК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну	ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.
СК 4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності	ПРН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання.

	ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах ПРН 18. Відображати морфологічні, стильові та кольорофактурні властивості об'єктів дизайну
--	---

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	1		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	Лекції	10 (в годинах)	2 (в годинах)
	Практичні	32 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		48 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
	Дизайн-проектування
	Комп'ютерний дизайн в графіці
	Формоутворення
	Шрифти і типографіка

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.. Вступ. Основні поняття композиції (2 год.).

Основні поняття композиції. Розвиток композиції. Види композиції (фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова). Компоненти композиції (форма, лінія, пляма, колір, світло. Фактура, фон і ракурс). Композиційні засоби (статика, динаміка, симетрія, асиметрія. Ритм, контраст, нюанс,).

Тема 2. Закони композиції (2 год.)

Ідейний задум. Композиційний центр. Співрозмірність. Цілісність композиції. Співвідношення форм.

Тема 3. Компоненти композиції (2 год.)

Форма (маса, принципи розміщення форм на площині, принципи членування форми). Крапка, лінія (функції лінії, навантаження площини), пляма. Колір (гармонійне застосування, значення кольору). Світло. Фактура та текстура. Фон і ракурс.

Тема 4. Засоби композиції (2 год.).

Статика. Динаміка. Симетрія та її види (абсолютна симетрія, відносна симетрія (дзеркальна), трансляційна (перенесення) симетрія, комбінація трансляційної і дзеркальної, симетрія обертання). Асиметрія. Ритм (метричний і ритмічний). Контраст та його види. Нюанс. Вертикаль і горизонталь

Тема 5. Прийоми композиції (2 год.).

Єдність форми. Цілісність. Властивості просторової форми. Величина. Рівновага.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Вимоги до завдання	Кількість год.
1.	Лінія, пляма, крапка в композиції.	В 12 квадратах створити композиції з використанням крапки, лінії та плями. Складові елементи між собою можуть перехрещуватися, накладатися один на одного, дотикатися тощо. При виконанні графічного завдання необхідно враховувати, що кожен квадрат повинен бути пов'язаний один з одним в єдину цілісну композицію. Матеріал: формат А4, туш, перо	5
2.	Принципи розміщення форм на площині	Створити графічну композицію де геометричні форми (коло, квадрат, прямокутник тощо) розміщені за принципом накладання один на одного. Матеріал: туш, перо, гуаш. Формат А4	6
3.	Ритм	Використовуючи метричний або періодичний ряд створити композицію типу патерн. Складовими композиції можуть бути геометричні форми, рослинні або декоративні елементами. Важливим є дотримуватися гармонійного поєднання між собою великих та малих елементів, головного і другорядного. Матеріал: туш, перо, гуаш. Формат А4	5
4.	Симетрія і статика	Використовуючи симетрію і статику створити композицію з геометричних фігур (коло, квадрат, трикутник тощо). За допомогою лінії і плями підкреслити головне, другорядне та статичність зображення. Під час виконання задіяти один з видів симетрії. Поєднати складові елементи способом перетину, прилягання, накладання та дотику. Матеріал: туш, перо. Формат А4	8
5.	Асиметрія і динаміка	Створити композицію з геометричних фігур (коло, квадрат, трикутник тощо) застосувавши асиметрію і динаміку. За допомогою різноманітних ліній та плями підкреслити динамічність. Матеріал: туш, перо. Формат А4.	18
	Всього годин		32

Зміст самостійної роботи здобувачів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.	48	82
Вправи на лінію	8	10
Створення кольорової композиції (12 квадратів, геометричні фігури)	16	30
Зарисовки різноманітних фактур і текстур	10	20
Екзаменаційне завдання. Створити композицію стилізованих тварин застосувавши асиметрію, динаміку, геометричні форми, текстури і фактури.	14	22

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відповідно до нормативної бази УКД

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#). Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Аудиторні заняття з дисципліни «Композиція» проходять у формі лекцій та практичних занять.

Відпрацювання студентом пропущених або не вчасно створених практичних робіт виконуються в аудиторії. Це потрібно для того щоб виключити можливість плагіату, тобто присвоєння і здачі студентом чужої роботи.

Важливим елементом у навчальному процесі є академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Відповідно до цього викладач повинен надавати достовірну інформацію про використані джерела та власну творчу діяльність, а студент у свою чергу посилення на джерела інформації у разі використання при створенні ідей, ескізів та розробок.

Загалом після завершення кожної практичної роботи відбувається колективне обговорення між студентами та викладачем щодо виявлення негативних та позитивних моментів у виконаному завданні. При виконанні графічної роботи важливим є творчий підхід до завдання, використання власних ідей, зарисовок та ескізів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень. ПРН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання. ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах ПРН 18. Відображати морфологічні, стильові та кольорофактурні властивості об'єктів дизайну	словесний метод (викладення нового матеріалу); наочний метод (прикладні завдання, приклади зразків); інтерактивний методи (дискусія); практичний метод (виконання практичних завдань); стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні (відповідальності в роботі, доброчесності як в процесі навчання, так і при виконанні замовлень)	екзамен

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Усі практичні заняття з курсу «Композиція» проводяться у форматі, що визначений деканатом університету (онлайн/офлайн чи змішаному).

Відвідування практичних занять з курсу є обов'язковим. Усі пропущені заняття повинні відпрацюватися впродовж трьох наступних тижнів після отримання пропуску, або після того, як студент повернувся до навчання.

Поточний контроль передбачає здачу студентом усіх практичних завдань за семестр у належному вигляді .

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання
54-60 / 37-40 – 5 А	Студент в повному обсязі опанував теоретичний матеріал (закони композиції, компоненти та засоби композиції) і виконав практичне завдання. Робота є акуратною, виконана з творчим підходом та дотриманням усіх вимог до завдання.
50-53 / 33-36 – 4 В	Студент добре опанував теоретичний матеріал , вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання практичної роботи, але при цьому зробив декілька незначних помилок під час створення завдань (неохайність виконання).

45-49 / 30-32 – 4 C	Студент в цілому добре опанував практичний та теоретичний матеріал, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання практичної роботи, але при цьому виконані роботи мали значні недоліки (неохайність виконання, не у повному обсязі застосовано закони композиції, компоненти та засоби, невірне розміщення)
40-44 / 27-29 – 3 D	Студент в достатньому обсязі опанував практичний та теоретичний матеріал, справився з частиною поставлених завдань або виконав практичну роботу на недостатньо професійному рівні, при цьому вона мала значні недоліки (неохайність виконання, недотримання основних законів композиції, невірне розміщення, відсутність творчого підходу тощо).
35-40 / 25-26 – 3 E	Студент не опанував значну частину практичного та теоретичного матеріалу, погано справився з поставленими завданнями або виконав практичну роботу на недостатньо професійному рівні, робота має значні недоліки, а саме: неохайність виконання, недотримання основних вимог до завдання, відсутність творчого підходу тощо.
0-34 / 0-24 2 F	Студент, не опанував практичний та теоретичний матеріал, не виконав практичне завдання

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Підсумковою формою контролю дисципліни «Композиція» є екзамен, який передбачає виконання Екзаменаційного завдання самостійно.

Процедура проведення контрольних заходів, а саме підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Губаль Б. І. Композиція в дизайні. Одно-, дво-, і тривимірний простір: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Ів.-Фр., 2011. 240с.
2. Іванов С. Основи композиції видання: посібник. Львів, 2013. 232 с.
3. Михайленко В. Є., М. І. Яковлев Основи композиції. Київ: Каравела, 2004. 230 с.
4. Станкевич М. Є. Композиція – наука про систему логічних закономірностей художньої творчості. *Декоративно-прикладне мистецтво*. Львів, 1992. С. 235 – 260.
5. Печенюк Т. Кольорознавство. К.: Грані-Т, 2009. 191 с.
6. Hiliazova N. The role of composition in creating design objects: theory and practice. Polish journal of science. Vol. 86. 2025.P. 4-9.
7. Hiliazova N. Application of the laws of composition in graphic design. Norwegian Journal of development of the International Science. Vol. 154. 2025. P. 9-

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Основи композиції: веб-сайт. URL: <http://kompoza.livejournal.com/>
2. Композиція в графічному дизайні. веб-сайт. URL: <https://cases.media/article/kompoziciya-v-grafichnomu-dizaini>